

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge tuzemstvene dežele 8 K. Kdor hodi sam po njej, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglaševane primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Naši uspehi na italijanskem bojišču.

Borojević.

Ko je stopil, prišedši od Komarova, na čelo 3. armade, ki je od začetka vojne težko krvavela, je to storil z naslednjim poveljem: „Vojaki! Kot zmagovalci prihajam k vam in prevzemam z današnjim dnem poveljstvo 3. armade.“ Tako je nastopil Borojević vojno proti premoči. „Sedaj se borimo eden proti trem“, je rekel za časa najbolj vročih bojev z Rusi v začetku, „kasneje se bomo borili eden proti dvem, a ko si bomo stali nasproti po eden in eden, bo zmaga naša...“ Ali pa je menil: „Da, ako bi imeli Rusi našo infanterijo, potem bi morda prišli na Dunaj!“ Ta vera je približala generala srcecm prebivalstva, predno se je izvršil svoja trajna dejanja. Borojević, mož z železno pestjo, je bil pzljubljen med ljudstvom prej, nego so bile njegove bitke. Potem pa ga je postavila zgodovina večkrat na točko, kjer je bilo jedro avstro-ogrskih življenjskih živcev: Limanova, Dukla v Karpatih in Soča. Vsakokrat je monarhiji v neodoljivi grozi zastala sapa. Vojkovodja Svetozar pl. Borojević se je posmehljaval s svojim kratkim nasmehom, je molčal in stal neomajno. In ko so menili italijanski trapezi, da bodo z lahkim navalom kakor za šalo utrjali „nerešeni svet“ — Trst, tedaj so s svojimi glavami udarili ob zid pri Soči, ki ga je zgradil Borojević iz krvi in železa.

Redkokadaž sta zgodovinsko poslanstvo in osebnost tako soglašala kakor tukaj. Mišičasto telo z glavno, katere črte so kakor iz kamna izklesane, kratkih besed in naraven do odurnosti, a pri tem šegav, in strog nasproti sebi in vsem odgovornim, silno skromen v svojih osebnih potrebah in nikdar truden — vse le lastnosti tega hrvaškega generala spominjajo na najpoljudnejše vojskovodje „velike soldateske.“ A, kar ga dviga nad vojskovodje starega sloga, kar ga v tej moderni borbi šele usposablja za reševanje odločilnih nalog, to je njegovo nenavadno, sijajno znanje.

Svetozarju Borojeviću je tekla zibelka v Umetišu na Hrvaškem, kjer je bil rojen leta 1856. Njegov oče, nadporočnik v graničarskem polku št. 11, in njegova mati, stotnikova hčerka, se nista upirala njegovemu neugnanemu vojaškemu nagnenju, ki ga je

že kot dečka oslepilo za vse druge radosti življenja. Vojaka se je čutil — vojak je moral postati! Prvi pouk je užival v kiseškem s odjemem vzgojnem zavodu, nakar je obiskoval pehotno kadetno šolo v Gradcu in slavil leta 1872 kot kadet pri 52. pešpolku svoj vstop v o. in kr. armado. Višek poročniških let je doživel v okupacijski vojni leta 1878. Hrabro se je boril mladi Borojević pri Kokanju, Kolotiču, Visokem in si zaslužil pri zavzetju Sarajeva vojaški zaslužni križec z vojnim okrasom. Kasneje je odlično dovršil vojno šolo, bil povišan za nadporočnika in pričel svojo generalštabno pot, ki ga je kot stotnika pripeljala k 15. zbornemu poveljstvu. Nato deluje Borojević kot učitelj vojne vede na Terezijanski vojaški akademiji v Dunajskem Novem mestu. Leta 1892 je postal major. (V tem času je deloval najprej kot generalštabni načelnik 19. pehotne divizije v Plznu, potem 18. v Mostarju in končno 27. v Košicah. Leta 1895 je postal podpolkovnik ter poučeval na zborni častniški šoli v Košicah.) Leta 1896 pa ga vidimo kot poveljnika 3. bataljona slavnega 17. pešpolka. Leta 1898 je postal polkovnik in bil obenem imenovan za generalštabnega načelnika 8. zbora. Po šestletem delovanju na važnem službenem mestu v Pragi je prevzel Borojević kot generalni major poveljstvo 14. gorske brigade ter dal v letih 1907 do 1912 v poveljstvu zagrebskega 7. kraljevega ogrskega domobranstva okrožja vzgled krepkopoljne, v dolžnosti neum. zveste delavnosti. Leta 1908 je postal podmaršal, leta 1912 je bil imenovan za poveljnika 6. zbora in poveljujočega generala v Košicah, kmalu nato za tajnega svetnika in generala pehote. In s tem svojim zborom je odrinil tudi na bojišče, ko je poklicala vojna voditelje k najvišji, zadnji izkušnji: pred resničnost.

Le v velikih, splošnih potezah je moglo naznačiti silno delo tega vojskovodje. Njegov zbor je pri Komarovu, v prvih napadalnih sunkih generalov Dankla in Auffenberga proti Rusom, v zvezi 4. armade, krepko pomagal. Istočasni dogodki dalje izhodno, ki so nalagali Brudermannovi armadi težke žrtve, so preprečili popolno izkoriščenje teh zmag in ko je stopil Borojević na čelo 3. armade, je veljalo dati zboru, ki se je junško izkrmavel, novo silo, novo zaupanje. Kdo bi bil za to primernejši mož, kakor hrvaški general z železnimi živci? Bitka pri Grodeku,

zbiranje za Sanom, pritisk za prvo osvoboditev Przemysla so ga pokazali na višku svoje naloge.

V viharjih karpatskih bojih se je zdelo, kakor bi se bil mogočni gorski nasip vtelesil v osebi tega nikdar omagajočega vojskovodje. Limanova vstaja v našem spominu. Trdo so se borili hrabri junaki, ki so varovali krilo naše pri Lapauovu zmagovito prodirajoče 4. armade. Borojević je ostro pazil. Komaj je videl, da sovražne množice, ki so pritiskale na njegovo armado, popuščajo, je prešel iz brambe k napadu. In ko je prišla odločilna ura, so prodrele zmagovite čete 3. armade pri Novem Sandecu iz Karpotov proti Grybiji, Jaslu in Krosnu, ogrožujoč krilo in hrbet v trdem boju oslabljenega sovražnika, ki se je začel hitro umikati.

V dolgotrajni zimski karpatski bitki je imel Borojević zapirati najlažji prehod duklanske nižave. Poveljnik 3. armade se je udeležil bitke pri Gorlicah in velikih predornih zmag meseca maja do kratko pred osvojitvijo Przemysla, nakar ga je izdajstvo Italije postavilo na drugo mesto. Ali smemo povedati, da so vsa srca v monarhiji spremljala tega izkušenega voditelja, ko je prevzel poveljstvo 5. armade in brambo Soče? Svetozar Borojević ni varal zaupanja, nadkri-lil se je. Le malo črnovojniških bataljonov je bilo na mestu, ki je s svojim generalštabnim načelnikom dospel na svoje novo mesto, pa ni obupal, trdno se zanašajoč na svojo sposobnost in svojo vojno srečo. Ostala mu je zvesta in mu dovolila kratek čas za pripravo, ki se je marljivo izkoristil. Človeška odporna moč se je združila z največjo umetnostjo novodobnega utrjevanja na odprtem bojišču ter ustvarila nezavzet zid. V štirih mogočnih napadalnih bitkah so nasakovali Italijani proti Borojevićevim primorskim utrdbam in štirikrat so pustili pred njegovo neomajno fronto grmade mrličev in v kose raztrgane svoje odreševalne sanje. Zvesto in trdno stoji straža ob Soči!

Le enkrat je treba pogledati v oči duševnemu voditelju soške straže, generalu Borojeviću, da veš popolnoma zanesljivo: To se ne bo nikoli izpremenilo. Kjer je taka volja, tam ni poti za nobenega sovražnika.

LISTEK.

Vojne pridige v postu 1. 1916.

Z dovoljenjem kn. šk. Lavantiškega ordinariata s dne 11. aprila 1916.

VI.

Cvetna nedelja.

Evangelij sv. Matevža 21, 1—9.

Tisti čas, ko se je Jezus približal Jeruzalemu in je prišel v Betiage pri Oljski gori, je poslal dva učenca in jima je rekel: Pojdita v vas, ki je pred vama, in brž bota našla osliča privezano in zvebe pri njej; odvežite in pripeljita mi j! In če vama kdo kaj poreče, recita, da ji Gospod potrebuje, in brž ji bo izpuštil. Vse to se je pa zgodilo, da se je dopolnilo, kar je govoreno po preroku, ki pravi: Povejte hčeri sionski: Glej, tvoj kralj pride k tebi krotek, sedeč na osliču in na zvebetu podjarmljene oslice. Učenca pa sta šla in sta storila, kakor jima je Jezus ukazal. In sta pripeljala osliča in zvebe, in so položili svoja oblačila na nj! in so ga gori posadili. Silno veliko ljudi pa je razgrinjalo svoja oblačila po poti; drugi pa so veje sekali z dreves in stili na pot. Mnogi pa, ki so šli spredaj in zadaj, so vpili, rekoč: Hosanna Sinu Davidovemu! Blagoslovljen, ki pride v imenu Gospodovem!

Cvetna nedelja! Obhajamo jo z blagosloviljanjem palmovih vejic in drugega že ozelenega lesa ter s procesijo in se pri tem živo spominjamo navdušenega pozdravljanja množice, ki je v veličastni procesiji današnji dan spremljala božjega Zveličarja v Jeruzalem. Kakor pa je Zveličar postal otožen sredi med splošnim navdušenjem in je solze prelival, videč pogubni vpilv judovskih prvakov, nezvestobo izraelskega

ljudstva, svojo smrt na Kalvariji in čarobno krasno mesto in tempelj zato kaznovano in v razvalinah, ta ko se to nedeljo zmrača tudi obraz sv. cerkve: bere se že trpljenje Jezusovo in se začnejo žalostni obredi Velikega tedna. Sin božji se pokaže zadnjikrat v svoji časti, zanj se začnejo najžalostnejši dnevi trpljenja, ki se konča Veliki petek popoldne.

Vrli junak-mladenec in mož-korenjak! Gotovo ti bodo posebno te dni pogosto v hajale misli k tvojemu ljubemu domu; pošiljaj jih pridno še tudi tje v Jeruzalem in jim naročaj, da spremljajo trpečega Odrešenika iz vrta Getsemani po križevem potu do temnega groba na Kalvariji. Le tam najdeš pomoč in obilno tolažbo za svoje različno trpljenje!

Svoje triletno poučevanje je Gospod dovršil in s premnogimi čudeži prepričal svet, da je Sin božji. Sedaj pa še ima trpeti, da poravna stari dolg človeštva, božjo jezo vtolaži in nas odreši, kajti „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da, kdorkoli vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje“ (Jan. 3, 16). — Velikonočno jagnje je s svojimi apostoli zavžil, sv. Rešnje Telo in sv. mašo vpostavil, potem pa se je podal na Oljsko goro, da za naše grehe preliva krvavi pot. Judež ga golubi in izda. Zvezanega vlečejo pred Ana in Kajfa, da zoper njega peklensko lažejo in ga na smrt obsodijo. Pilat in Herod se drugi dan sprijaznita, da z združenimi močmi spopolnita hudobijo ljudi nad nedolžnim Jagnjetom, ki odjemlje grehe sveta. Razbičan in s trnjem kronan, z ranami pokrit in s krvjo oblit, stopi še enkrat pred združeno množico, a ljubši jim je razbojnik Barabas, ki ga oprostijo ječe in že davno zaslužene smrti, kakor pa On, ki jim je bolni-

ke ozdravljaj, otroke blagoslovljal, mrtve obujal, žalostne tolažil in grehe odpuščal. Vzeti je moral od naših grehov stesan in zložen ter z našim hudobijami grozno obložen križ na svoje rame in ga nesi na Kalvarijo. Okoli poldne je križ postavljen in na njem visi v grozljivih bolečinah in strašnih stiskah nedolžno Jagnje med nebom in zemljo. Peklenska hudobija ga še preklinja, zmerja in zasmehuje, on pa moli za nje: „Oče, odpusti!“ in za divje njihovo kričanje: „Proč z njim!“ izroča jim in nam svojo mater Marijo za mater. Ko pa je bila izpraznjena čaša trpljenja in krivica poravnana, je glavo nagnil in izročil dušo v roke nebeskega Očeta. Zastor v templju se je raztrgal, solnce ni maralo gledati strahovitega prizora, zemlja se je tresla, skale so pokale, grobovi so se odpirali in mrtvi so vstajali, same priče, da je Gospod nebes in zemlje prostovoljno umrl na križu. Vojak prebode s sulico presy. srce in izvabi iz njega še zadnje kapljice neprecenljivo drage krvi. Strašni meč bolečin pa prebode tudi Marijino srce, ko ji mrtvega Sina položijo v naročje in ji ga potem položijo v skalnat dobro zastražen grob. „O, kaj žalosti prestat! morala je sveta mati, ktere sin je rešil svet! Komu potok solz ne life, videti bridkost Marije, grozno kot morja grenkost!“

Tako je trpel največji junak in trpin vse človeške zgodovine, da potolaži jezo božjo ter da nam zapusti zgled potrpežljivosti in nas v našem trpljenju podpira in tolaži. Hvaležno se tega spominjamo posebno ta teden in vzdihujemo: „Daj mi, Jezus, da žalujem, smrti, trpljenje objokujem, ki si Jagnje ga prestal, grehe zbrisal, milost dal! Jezus, daj, da tvoje rane, nas presunejo kristjane, in trpljenje pre-